

A-52799

Eesti Arheoloogiaseltsi Teated 1992 (2)

Reports of the Estonian Archaeological Society 1992 (2)

STILUS

2

Toimetajad: Lembit Jaanits ja Valter Lang

Eesti Arheoloogiaselts

Tallinn 1992

Koostaja: Valter Lang
Kaane-kujundus: Priit Herodes
Makett: a/s "Hump"

Toimetuse: Rüütli 6, Tallinn EE 0101, Eesti
tel.: 440 716

© 1992 Eesti Arheoloogiaselts

2
TARTU ÜLIKOOL
RAAMATUKOGU

190579

ARHIIVKOGU

**ARUANNE EESTI ARHEOLOOGIASELTSI JUHATUSE TÖÖST
AJAVAHEMIKUS 15. 02. 1991 - 26. 02. 1992**

EAS alustas oma tegevust 1989. aasta detsembris Eesti ühiskondlik-poliitilise ja seltsielu tõusulaineil. Järk- järgult on esialgne innustus ja hoog mõnevõrra raugenud. Oma osa on selles kahtlemata kogu eesti ühiskonda, sealhulgas eriti teadussfääri tabanud sügaval poliitilisel, majanduslikul ja eetilisel kriisil.

EASi tegevliikmeid on praegusel hetkel 56 (neist 6 on astunud liikmeks viimase aasta jooksul), kirjavahetajaliikmeid 3 ja auliikmeid üks. Pärast K. Lange ja A. Mäesalu taandamist 15. veebruaril 1991 on EASi juhatuse olnud vähendatud koosseisuga - E. Tõnisson, V. Lang, A. Lavi, A. Lauringson, V. Lõugas. Suhteliselt suurem töökoormus on olnud A. Lavil, kes lisaks finantsasjadele on tegelnud jooksvate küsimustega, täites tihti ka kirjatoimetaja ülesandeid.

Nii EASi juhatuse koosolekutel kui ka lihtsalt töökorras on korduvalt arutatud seltsi finantsolukorda, samuti publitseerimise küsimusi, töörühmade (toimkondade) tegevust, sidemete korraldamist Põhjamaade amatöörarheoloogide ühenduse ja Soome Arheoloogia Seltsiga, ettekandekoosolekute läbiviimist.

Aruandeaastal korraldatud **ettekandekoosolekud** (nr. 5-9) olid enamikus pühendatud eelmiste põlvkondade arheoloogide elule ja tööle. EASi liikmetele lisaks esines koosolekutel mitu külalist. Kaks esimest ettekandekoosolekut olid pühendatud vastavalt R. Indrekole (1900-1961) ja E. Laiule (1904-1961), kelle surmast 1991. aastal möödus 30 aastat. R. Indreko päev peeti koos EASi aruandekoosolekuga (5. koosolek) 15. veebruaril 1991. aastal. R. Indrekost kui arheoloogist kõneles L. Jaanits. E. Saar vaatles R. Indreko kaastööd Eesti Rahva Muuseumile (vt. EAST 1991: 2, 8-15).

E. Laiule pühendatud 6. koosolekul 27. märtsil 1991 peeti ühtekokku 6 ettekannet. V. Raam meenutas E. Laidu kui omaaegset muinsuskaitseinspektori, A. Viirese teemaks oli E. Laiu tegevus rahvateadlasena. E. Tõnisson kõneles temast kui Eesti muinaslinnade uurijast, Ü. Tamla aga kui Varbola Jaanilinna kaevajast. V. Lõugas käsitles E. Laiu tööd Eesti muististe kaitsjana, T. Intsu ettekanne oli E. Laiu poliitilisest tegevusest (vt. EAST 1990: 3, 7-16). Päevakorraväliselt

sõna saanud T. Moora kõneles E. Laiu hukkamise asjaoludest liiklusõnnetusel Rootsisis 1961. aastal.

7. koosolekul, mis korraldati 29. mail Vääna Tugamanni puhkebaasis, kõneles V. Lõugas Fr. Kruse (1790-1866) ja J.B. Holzmayeri (1839-1890) tegevusest muististe uurimisel. Mainitagu, et 1990. aastal oli Fr. Kruse sünnist möödunud 200, J.B. Holzmayeri surmast aga 100 aastat. E. Tõnisson iseloomustas Holzmayeri osa Saaremaa muinaslinnade uurimisel. Samal koosolekul arutati Rocca-al-Mare arheoloogilise vabaõhukespositsiooni kavandit, mida tutvustasid A. Lauringson, A. Lavi ja J. Peets. Ü. Heinsalu juhatusel tehti lühiekskursioon Tugamanni ümbruses.

8. novembril peetud 8. koosolek oli pühendatud M. Schmiedehelmile (1896-1981), kelle surmast möödus 10 aastat. L. Jaanits esitas "Mee-nutusi M. Schmiedehelmist", V. Lõugas kõneles M. Schmiedehelmi tegevusest 1920.-1930. aastail. Samal koosolekul kuulati ka V. Langi ettekannet "Uusi aspekte rauaaja ühiskonna arengust Eestis".

EASi teisel aastapäeval 6. detsembril 1991 (9. koosolek) kõneles M. Mandel viimaste aastate kaevamistest Lihulas ja R. Metsallik Tartu arheoloogilise uurimise senisest käigust. A. Kriiska tutvustas keraamika valmistamise eksperimenti. Koosolekul kuulati ka lühülevaateid 1991. aasta arheoloogiliste ekspeditsioonide tulemustest. Vastava informatsiooniga esinesid S. Laul, V. Lõugas, Ü. Tamla, A. Vunk, A. Ollerma, S. Udam, A. Lavi, M. Aun, H. Valk.

Läbiviidud ettekandekoosolekud aitasid kahtlemata kaasa meie arheoloogia minevikupärandi tundmaõppimiseks. Võimalik, et seda pärandit on seni käsitletud rohkem üldsõnaliselt, sügavam arutelu on jäänud aga veel läbi viimata. Eesti arheoloogia minevik võiks ilmselt olla üheks oluliseks teemaks ka EASi järgnevatel ettekandekoosolekutel.

EASi **publitseerimistegevus** on jätkunud sellele pidevalt suurenevate kulutuste tõttu läbi raskuste. *EAS Teatajat* on 1991. aastal ilmunud kolm numbrit (kolmas ilmus 1992. aasta veebruaris - toim.). EASi juhatuses on olnud arutusel kava lõpetada *Teataja* edasine väljaandmine ja hakata publitseerima mõnevõrra paksemat *Stilust*. On siiski esitatud ka seisukoht, et *Teataja* võiks ilmuda edaspidigi.

EASi toimkondadest tuleb eraldi märkida rühma, mis on loodud vabaõhu eksperimentaalarheoloogilise ekspositsiooni projekteerimiseks ja esialgsete tööde käivitamiseks Rocca- al-Mares. Töörühma kuuluvad A. Lauringson, A. Lavi ja J. Peets. Projekt on jõudnud käivitamisjärku. Oma nõusoleku on sellele andnud Eesti Vabaõhumuuseumi Hoolekogu.

Sidemete arendamiseks Põhjamaade amatöörarheoloogidega on loodud toimkond, kuhu kuuluvad A. Niinre ja M. Joalaid. Mainitud sidemed on arenenud edukalt. 1991. aastal viibis rühm EASi liikmeid Rootsis, osaledes seal välitöödel. Eestis aga käisid ja võtsid osa kaevamistest Tallinnas Põhjamaade amatöörarheoloogid.

EASi juhatus määras **stipendiumi** A. Kriiskale, et aidata kaasa tema arheoloogiastuudiumi lõpetamisele. Stipendiumi saamiseks esitas A. Kriiska õppe- ja uurimistöö programmi, mille täitmine on kulgenud edukalt. EASi juhatuse ettepanekul sai Eesti Kultuurifondi 1991. aasta preemia A. Lavi, seda eduka tegevuse eest Eesti keskaja talurahva arhitektuuri uurimisel ja jäädvustamisel.

Hinnates EASi ja tema juhatuse senist tegevust, tuleb tõdeda, et see on jäänud mõnevõrra kitsaks, hõlmates põhiliselt ainult Arheoloogiakeskuse arheolooge. Side teiste asutuste kolleegidega, eriti väljaspool Tallinna, on olnud nõrk. Tagasihoidlikuks on jäänud ka muinsuskaitsealane tegevus, väga väheks vastavad populaarteaduslikud kirjutised. Senini on tööle rakendamata muinsuskaitsetoimkond. Pole loodud ka piirkondlikke toimkondi, mis peaksid ilmselt olema Tartus ja Pärnus. Igatahes ootan eriti Tartu kolleegide poolt suuremat kaasalöömist ja algatust.

EASi tegevust on mõjutanud ka ebakindel finantsolukord. Omaette küsimus on selles suhtes meie vahekord a/s "AGU- EMSiga". EASil puudub oma ruum, mis oleks vajalik nii kooskäimiseks, asjaajamiseks, kui ka kirjavahetuse, publikatsioonide ja muu kujuneva varanduse hoidmiseks. Puudub ka palgaline tegevjuhataja. EASi juhatusele võib ette heita, et ei ole kujunenud tegusat sidet selliste seltsidega nagu Õpetatud Eesti Selts ja Emakeele Selts. Soovin, et EASi osa Eesti üldises teadus- ja kultuurielus oleks edaspidi märksa suurem!

E. Tõnisson, EASi esimees